

Hegelova interpretace Anaxagora

Předmět: Hegel: četba, PHV321

Referát zpracoval: Maroš Matiaško, 182283

Datum: 11. 12. 2019

Hegel, Dějiny filosofie

Anaxagoras, 500 př.n.l. – 428 př. n. l.

Postup analýzy Anaxagorova myšlení v Hegelových Dějinách filosofie:

- i) život a působení Anaxagory na pozadí Atén doby Periklovy
- ii) obecný myšlenkový princip
- iii) homoiomerie
- iv) vzájemný vztah obou stránek (vztah nús k hmotě)

V Anaxagorově myšlení Hegel vyzdvihuje především:

- rozum je uznán jako princip. Hegel píše: „Anaxagorou teprve začíná vycházet, byť i ještě slabé světlo, neboť tu je rozum uznán jako princip.“
- koncept „nús“ je první „výpad“ směrem ke skutečnému cíli filozofie, kterým je myšlenka o sobě a pro sebe.

Ad i) život a působení

Princip z úvodu:

- pozadí Periklovy doby a silné pozici Atén – rozvoj svobody jednotlivce
- přesun těžiště filozofie do Aténské polis, kde se rozvíjí svoboda jednotlivce
- filozofie založena na rozumu poukazuje na obrat z „objektivních příčin“ (arché – voda, oheň), k příčinám „subjektivním“. I když se nús chápe pořád jako něco tam venku, jako vnější příčina, zároveň samotný pojem „nús“ – rozum – nás otáčí směrem dovnitř, na vlastní rozum a myšlení a reflexi objektivního myšlení, které vytváří kosmos.

Principy z úvodu:

F , je *jsoucno*
pojato v obecné formě, kde vzniká myšlení o myšlení. ...

. ...

- Nús je nová filozofie rozvíjející se na pozadí společenských změn. Filozofie se začíná orientovat na člověka, který se dostává do centra filozofické úvahy. Jde o pojem individuality a svobodného jednotlivce, který může rozvíjet vlastní schopnosti.

- Obvinění z bezbožnosti. Toto obvinění stojí první v linii těchto obvinění ze strany Atéňanů. Důvodem je Anaxagorova kosmologie, protože nevěří, že slunce a planety jsou bohové, ale jde o „žhoucí kameny“ - de-spiritualizaci věcí
- Hegel vyzdvihuje „nús“ jako pojem stojící na počátku ducha, myšlenky bytí, které určuje, kým je. Například v kontextu politické filozofie se nabízí příklad s autonomií (sebezákonomádstvím, v českém právním jazyce svéprávností). Jinými slovy, bytí je sebeurčující subjekt.

Ad ii) obecný myšlenkový princip

Principy z úvodu:

Dějiny

...

. ...D

filosofii,

- „nús“ odhaluje myšlení jako „objektivní myšlení“, tedy nikoliv myšlení jako soukromou záležitost, ale jako příčinu věcí, které jsou, jak jsou. Zároveň tím načrtává to, co přijde – a konkrétně přichází Sokrates, Platón a Aristoteles.
- Anaxagoras uznal „nús“ jako absolutní myšlení. Nejde o proces, ale o sebe určující princip – zakládající princip. Jinými slovy, nús je v zásadě „účelný“ a má sám sebe jako účel. Je to velmi intenzivní princip a v dějinách filosofie patří Anaxagorovy přední místo.

iii) homoiomerie a iv) vzájemný vztah obou stránek

Princip z úvodu:

P

, v sob

...

ší

... uzrála filozofie ... je jediná idea v celku a ve všech údech jeden život ... Všechny součásti filozofie, jež v ní vystupují, i jejich uspořádání, vycházejí z této jediné ideje.

- Anaxagorova filosofie je na počátku, idea rozumu není „v celku“
- Homoiomerie – to co lze rovným způsobem dělit – látka se dá dělit (kosti, kov, maso) a skládá se z částí vůči sobě navzájem stejných
- Anaxagoras opouští při vysvětlování hmoty obecnost a myšlenku – nús je pouze pořadajícím činitelem, který spojuje nebo odlučuje
- Nús je hybnou duší všeho, přesto ještě zůstává prázdným slovem, máme-li na mysli duši reálného světa a organický systém – Platón – Faidón, kritika Anaxagora
- U Anaxagory pouze začíná vývoj vztahu k bytí, vývoj přirozené povahy poznání jako vývoj pravdy – duch dochází k bodu, že vymezil podstatu jako myšlenku

Citace:

„Princip subjektivní svobody se tu však projevuje především ještě v jednotě s všeobecným základem řecké mravnosti, jež měla charakter zákonů, ba dokonce i s mytologií, a tak zrodil úsvit principu svobody, jež dovoľoval g niovi svobodn  uskutečňovat jeho koncepci, velik  um leck  díla výtvarného umění a nesmrteln  díla poesie a historie. Princip subjektivitě posud ještě nenabyl formy, jež osamostatn je moment zvl stnosti jako takov , jež  in  z obsahu v lu n  subjektivn  obsah, subjektivn  alespoň na rozdíl od v seobecn ho základu, od obecn  platn  morálky, obecn ho náboženství, od obecn  platných zákonů. ...

Později se nám forma subjektivitě osamostatní pro sebe a vstoupí do protikladu proti substanci ln mu, proti morálce, náboženství, zákonu. Základ tohoto principu subjektivitě, avšak ještě zcela v seobecn  základ, vidíme v Anaxagorovi. (s. 280)“

...

„Vůbec jsme mohli poznamenat j i  při rozboru Thaleta, Anaximandra a jiných, že učinili ze slunce, měsíce, zem  a nebeských t el pouh  věci, to znamen  předměty vn j  dychu, a nepovažovali je už za živoucí bohy. ...

Je možno odvodit věci z myšlení a je podstatn m činem myšlení, že takov to předměty, jež se naz v j  bo sk , a představy o nich, jež je možno nazvat poetick , zavrhuje spolu s pověrou v celém jejím rozsahu, že je degraduje na to, co nazýváme přirozenými věcmi. Neboť v myšlení jakožto v identit  sebe a byt  si duch uvědomuje sám sebe jako pravdivou skutečnost, takže se v myšlení ve vztahu k duchu degraduje to neduchovní a materi ln  na věci, na negativitu ducha. ... (s. 281)“